

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๙๐๔/๖๖๐

กระทรวงยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๔๗๐๕๐ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายงานการประชุมหารือ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

๒. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๗/๒๕๖๖ ลงวันที่
๑๖ กันยายน ๒๕๕๙

๓. รายงานการประชุมหารือ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐

๔. สำเนาหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๑๖/ว ๘๒๙ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม
๒๕๕๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เสนอข้อสังเกตของคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
โดยรองนายกรัฐมนตรี (นายวิชณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่ง
มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ไปพิจารณา
ศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตดังกล่าว แล้วสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการ
ในภาพรวมส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอ
คณะรัฐมนตรีต่อไป นั้น

ในการนี้ กระทรวงยุติธรรม ขอเรียนว่าได้มีการจัดประชุมหารือเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทาง
และความเหมาะสมของข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐ ซึ่งมีหน่วยงาน
ที่เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยที่ประชุมได้พิจารณาข้อสังเกต
ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ กรณีที่จำเลยต้องมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาล
ในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา โดยที่ประชุมได้พิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ดังนี้

/๑.๑ ข้อสังเกต...

๑.๑ ข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ มีความสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International on Civil and Political Rights : ICCPR) ข้อบทที่ ๑๔ วรรค ๕ ซึ่งมีได้มีผลจำกัดสิทธิจำเลยในการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๑.๒ การยื่นคำร้องขยายระยะเวลาตามมาตรา ๒๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประกอบมาตรา ๑๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่จำเลยมีเหตุให้ไม่สามารถมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลได้ในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้บังคับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนี้

(๑) จัดทำหนังสือเวียนแจ้งการประกาศในราชกิจจานุเบกษาและสาระสำคัญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์หรือฎีกา กรณีที่จำเลยซึ่งไม่ได้ถูกคุมขังเป็นผู้อุทธรณ์หรือฎีกา) ไปยังหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อเป็นการชักชวนความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของกฎหมาย ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานในเบื้องต้น

(๒) จัดประชุมทางไกลระหว่างศาลทั่วประเทศผ่านระบบวิดีโอ (video conference) เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ เพื่อเตรียมความพร้อมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

๑.๓ สำนักงานศาลยุติธรรมอยู่ระหว่างดำเนินการยกร่างข้อบังคับของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงตนของจำเลย เช่น ในกรณีที่จำเลยมิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำนาจศาลที่พิจารณาชี้ขาดตัดสินคดีว่า จำเลยจะต้องแสดงตนในเขตอำนาจของศาลใด กรณีที่จำเลยเจ็บป่วยต้องรักษาตัวที่โรงพยาบาลมีแนวทางการขยายระยะเวลาอย่างไร รวมทั้งกรณีการกำหนดให้เป็นดุลพินิจของศาลว่ามีกรณีหรือเงื่อนไขใดบ้างที่จะให้ขยายระยะเวลา เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหรือแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน

๒. ข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ กรณีควรจะมีการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการยื่นฟ้องคดีอื่นๆ ของจำเลยเหล่านั้นด้วย โดยที่ประชุมได้พิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ ดังนี้

๒.๑ การที่บุคคลคนหนึ่งซึ่งอยู่ในฐานะจำเลย ถูกศาลพิพากษาลงโทษ และมีได้อยู่ในระหว่างการควบคุมในคดีคดีหนึ่ง แล้วประสงค์จะใช้สิทธิทางศาลเพื่อเป็นโจทก์ในการฟ้องคดีอีกคดีหนึ่ง ซึ่งตนได้รับความเสียหายจากการถูกกระทำนั้น เป็นกรณีที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้จริง ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้เคยหยิบยกประเด็นดังกล่าวมาหารือในการประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ เพื่อพิจารณาการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๕๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีหลักการกำหนดให้ในการฟ้องคดีอาญา ผู้เสียหายมีอำนาจมอบหมายให้ผู้รับมอบอำนาจยื่นฟ้องคดีต่อศาลแทนตนได้ เว้นแต่ในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้จำคุกและมีได้อยู่ในระหว่างการควบคุม ผู้เสียหายใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือเป็นกรณีทำให้จำเลยต้องรับภาระเกินสมควร กรณีดังกล่าวนี้ ผู้เสียหายจะยื่นฟ้องได้ต่อเมื่อมาแสดงตนต่อศาลในขณะที่ยื่นฟ้องเพื่อให้ศาลสามารถคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกฟ้องหรือจำเลยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ประชุมมีข้อสังเกตว่าหลักการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักแห่งรัฐธรรมนูญหรือกติกาสากลว่าด้วยสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และจะมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลหลายฝ่าย และเห็นว่าปัญหาที่แท้จริงเกิดจากผู้เสียหายที่ฟ้องคดีหลบหนีกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีผลมาจากการบังคับโทษที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมมีกลไกที่สามารถรองรับการฟ้องคดีของผู้เสียหายที่มาใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตอยู่แล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

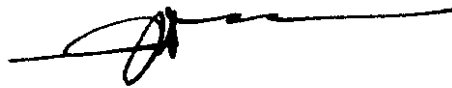
/ประกอบกับ...

ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว เป็นการกระทบต่อสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยมีบทจำกัดสิทธิที่ขัดต่อหลักที่ว่ากฎหมายที่จำกัดสิทธิของบุคคลจะต้องมีความแน่นอนชัดเจน และมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติระหว่างบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและมีได้อยู่ในระหว่างการควบคุม กับบุคคลทั่วไปในระบบกฎหมายเดียวกัน ที่ผู้เสียหายอาจเสนอคำฟ้องของตนต่อศาลได้ด้วยตนเองหรือตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจ

๒.๒ ที่ประชุมมีความเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า การที่บุคคลคนหนึ่งซึ่งตนอยู่ในฐานะจำเลยในคดีหนึ่ง แล้วเป็นผู้เสียหายในอีกคดีหนึ่งนั้นเป็นกรณีที่แตกต่างหากจากกัน ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขใดควรพิจารณาตามเนื้อหาสาระของเรื่องและสิทธิขั้นพื้นฐานในการฟ้องคดีแต่ละเรื่องเป็นรายกรณีๆ ไป การไปจำกัดสิทธิผู้เสียหายซึ่งเป็นจำเลยในคดีแรกอาจทำให้ผู้กระทำความผิด ในอีกคดีหนึ่งหลุดพ้นไปจากการถูกลงโทษ และกระทบต่อผู้เสียหายที่แท้จริงและประสงค์จะใช้สิทธิทางศาลโดยสุจริตแต่ไม่สามารถกระทำได้ และจะส่งผลต่อกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม และไม่สอดคล้องกับกติกาสากลและหลักแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดให้บุคคลมีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและสามารถปกป้องสิทธิที่ตนเองพึงมีพึงได้ ทั้งนี้ หากข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันจำเลยหรือผู้เสียหายใช้สิทธิโดยไม่สุจริตแล้ว กระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันมีกลไกกลั่นกรองการใช้สิทธิในการฟ้องคดีอยู่แล้ว อาทิ กรณีการไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๖๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมทั้งหลักกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรมตามมาตรา ๑๗๒ มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๑๗๕ และมาตรา ๑๗๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัจน์ ตันยวรรณะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานกิจการยุติธรรม

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๖๕๒ (ซีวรัตน์)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๓๕